

Ηγεσία, έπαινος και τιμωρία

Ορθοδοξία / Κοινωνικά θέματα

Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

**«Είναι συμφερότερο με την τιμωρία του ενός να σωφρονίζονται οι πολλοί»
(άγιος Ιωάννης της Κλίμακος)**

Η τιμωρία στην διαδικασία της ανατροφής των παιδιών σήμερα θεωρείται μη επιθυμητή επιλογή. Οι άνθρωποι νιώθουμε την ανάγκη της επιείκειας. Δεν θέλουμε να βλέπουμε τους άλλους στενοχωρημένους και αυτό το μεταφέρουμε στην σχέση με τα παιδιά μας. Ποιος αντέχει να αισθάνεται στην καρδιά του ότι το σπλάχνο του είναι θυμωμένο μαζί του, ότι έχει λυπηθεί επειδή ο γονιός δεν έδειξε μεγαλοψυχία σε κάποιο σφάλμα του, για το οποίο πιθανόν να υπάρχουν και δικαιολογίες. «Είσαι κακός», λέει το παιδί στον γονιό. Και εκείνος υποκύπτει στον συναισθηματικό εκβιασμό και στην χειραγώγηση που το παιδί, συνειδητά ή ασυνείδητα πράττει, ακριβώς γιατί φοβάται να αναλάβει την ευθύνη να γίνει και δυσάρεστος.

Οι αρχαίοι έλεγαν ότι ο αληθινός γιατρός δίνει τα φάρμακα που χρειάζονται στον ασθενή και εκείνος μπορεί να μην τα αισθάνεται γλυκά, αλλά πικρά. Όμως αν δεν

τα λάβει, δεν θα μπορέσει να γιατρευτεί. Χρειάζεται προφανώς να αποφεύγουμε σωματικές τιμωρίες, οι οποίες και εξευτελίζουν τον λιγότερο δυνατό, αλλά και παραβιάζουν την ελευθερία και την αξιοπρέπειά του. Υπάρχουν όμως τιμωρίες, όπως η στέρηση προνομίων, η προτροπή για εργασία, η προσπάθεια διά του λόγου να γίνει κατανοητό ότι το παιδί δεν ζει και δεν θα ζει μόνο του στον κόσμο, αλλά χρειάζεται να κατανοήσει ότι υπάρχουν όρια, κανόνες και μια ζωή η οποία είναι σκληρή απέναντι σε όσους νομίζουν ότι τα δικαιούνται όλα.

Ο γονιός καλείται να είναι ηγέτης. Η ηγετικότητα πηγάζει από την αγάπη για τους άλλους, από την δοτικότητα, όπως επίσης και από την χαρισματικότητα, δηλαδή από την απόφαση να αξιοποιήσει κάθε ικανότητα που έχει βγαίνοντας μπροστά. Αυτό δεν χρειάζεται θόρυβο. Χρειάζεται όμως αποφασιστικότητα. Αν μάλιστα γίνεται χωρίς έπαρση, αλλά με επίγνωση τι είναι σωστό και τι όχι, τότε ο ηγέτης λειτουργεί ως ήρεμη δύναμη. Ο επιδειξιμανής ηγέτης, αυτός που κάνει θόρυβο, συχνά παγιδεύεται στα λόγια, στις διαθέσεις της στιγμής, αντιμετωπίζει την ζωή ως ένα παιχνίδι δόξας και εξουσίας και χάνει το ουσιώδες, που είναι η παιδαγωγία στην αλήθεια και, όσο είναι εφικτό, στην δικαιοσύνη.

Γι' αυτό και ο ηγέτης χρησιμοποιεί και τον έπαινο. Με φειδώ βεβαίως και διάκριση, διότι του ανώριμου που επαινείται μπορεί να «ψηλώσει ο νους του» (Παπαδιαμάντης). Ωστόσο και ο έπαινος είναι αναγνώριση της προόδου του άλλου και χρειάζεται για να πάρει κουράγιο εκείνος. Όταν όμως ο έπαινος γίνεται κολακεία ή υπερβολή, τότε το αποτέλεσμα γίνεται σε βάθος χρόνου αρνητικό. Τροφοδοτεί εγωισμό και κάνει τον άλλον να αισθάνεται αυτάρκης.

Ο έπαινος και η τιμωρία είναι όψεις του ίδιου νομίσματος: της ένταξής μας στη συλλογικότητα. Μπορεί η εποχή μας να αποθεώνει το άτομο και τα δικαιώματά του, να μας κάνει να νομίζουμε ότι «εγώ είμαι η αλήθεια», η ζωή όμως θέλει συνύπαρξη. Ο ατομοκεντρικός μπορεί να εξουσιάσει. Ωστόσο πιο εύκολα θα συντριβεί, διότι θα θεοποιήσει τον εαυτό του. Και χρέος του ηγέτη είναι να προσγειώνει.

Στην Εκκλησία σκοπός της πνευματικής ζωής δεν είναι η αγιότητα ως ατομικό γεγονός, αλλά η συνάντηση με τον Θεό και τον πλησίον ως γεγονός κοινωνίας. Χρειαζόμαστε ηγέτες που να μην κρύβονται, αλλά και ηγέτες που δεν θα φοβηθούν να στενοχωρήσουν. Τελικά χρειαζόμαστε να είμαστε αληθινοί και να ζητάμε την αλήθεια.

themistoklismourtzanos.blogspot.com

<https://bit.ly/3xv7VKm>